

# הלכתא למשיחא בדרף היומי

## מסנת זבחים

### תוכן עניינים

1. נתערב בדם פסולין ישפך לאמה בדם התמצית ישפך לאמה.....1
2. אם לא נמלך ונתן כשר.....2
3. ל"ש אלא שנפלו מים לתוך דם אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל.....3
4. ולענין כיסוי אינו כן לפי שאין דחוי במצות.....4
5. עשה עיסה מן היטין ומן אורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואף על גב דרובא אורז.....6
7. אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.....7
8. דלי שיש בו יין לבן או חלב והטבילו הולכין אחר הרוב.....9
9. דלי שהוא מלא רוקין והטבילו כאילו לא טבל מי רגלים רואין אותו כאילו הן מים מלא מי הטאת עד שירבו המים על מי הטאת.....10

### דף עח.

## א. נתערב בדם פסולין ישפך לאמה בדם התמצית ישפך לאמה

דם הקדשים<sup>1</sup> שנתערב בדם פסולי המזבח<sup>2</sup> או בדם הקדשים שנפסלו בשחיטה, ממתין עד אחר שקיעת החמה<sup>3</sup> וישפך הכל לאמה<sup>4</sup>, ואפילו קרבו

<sup>1</sup> רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה כג

<sup>2</sup> כגון ברובע ונרבע או בנשחט חוץ למקומו או חוץ לזמנו מלאכת שלמה במשנה כאן פ"ח מ"ז

<sup>3</sup> תפא"י במשנה שם

<sup>4</sup> לאמת המים העוברת בעזרה ויורדת לנחל קדרון. ולא אמרינן רואים אותו כאילו הוא מים ואם דם הכשר ניכר בהם יזרק, דגורנין דלמא אתי לאכשורי דם פסולים בעינייהו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הקנתא למשיחא בדרה היומי

## מסנת זבחים

כל הכוסות<sup>5</sup> חוץ מאחד, ישפך לאמה. וי"א<sup>6</sup> שזה רק בהיו בכוס חול או ביד זר, או ביד שמאל של כהן, או בכלי ע"ג קרקע, שכל אלו אינן מקדשין. אבל אם היו בכלי שרת הרי הוא מקדשם וכשרים לזריקה. וכל אותן<sup>7</sup> הזבחים פסולים<sup>8</sup>. ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה<sup>9</sup>.

נתערב בדם התמצית<sup>10</sup> ישפך לאמה.

## ב. אם לא נמלך ונתן כשר

אם לא שאל ונתן, אם היה דם הכשר בכמות שאם דם הפסול היה מים, היה מראה דם הכשר נראין בהן<sup>11</sup>, כשר<sup>12</sup>. ויש מכשירים<sup>13</sup> רק אם התערב בדם

<sup>5</sup> אף על גב דפסק לקמן פ"ג הלכה י"ט דכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב, חתני וצוק"ל פירש, עפ"י מה שכתוב באור שמח הלכות קרבן פסח יעו"ש, דכן הכא, דאם ידע שהדם פסול, ובמכוון רוצה לקדשו בכלי שרת או מקדשו ליקרב, אבל בהיה סבור שהוא דם כשר ונמצא שהוא דם פסול, ואז הוי טעות, דאילו ידע שהוא פסול לא הוי מקדשו בכלי שרת, והוי קידוש בטעות, ואין מקדשין אלא מדעת, ודו"ק. או"ש בהוספות שם.

<sup>6</sup> יעוין תוס' (זבחים) דף פ"ו (ע"א ד"ה כלי שרת) שעמדו בזה, דכלי שרת מקדשין את הפסולין לכתחלה ליקרב ופירשו בעירה לכלי חול כו', והוא הדין בהיה הכוס ביד זר, או ביד שמאל של כהן, או בכלי ע"ג קרקע, דכל אלו אינן מקדשין [אלא] כשהכלי שרת בידים, ויעוין תוס' שם. או"ש שם.

<sup>7</sup> פשוט הוא מאחר שלא נזרק הדם לא הותרו ואף על פי שאין בדם הפסול שיעור לבטל הכשר ישפך לאמה דגורנין דילמא אתי לאכשורי כשיש בדם הפסול או התמצית לבטל הכשר והא דלא גזרינן בנתערב בדם חולין משום דדם חולין לא שכיח בעזרה. כס"מ שם, לע"ד אינו פשוט כל כך דאין ראוי לפסול הזבחים מספק כיון דקרבו כל הכוסות חוץ מאחד דילמא הנשאר הוא הפסול והכשרים נקרבו וכיון שכן אין ראוי להביא זבח אחר על הספק דילמא הראשונים כשרים ומדקאמר רבינו ז"ל הזבחים פסולים משמע דיביא זבחים אחרים והראשונים לא עלו כלל. לח"מ

<sup>8</sup> אף על גב דפסק לקמן פ"ג הלכה י"ט דכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב, היינו להקריב את הדם לבר, אבל הזבחים עצמן שדמן קרב פסולין. או"ש שם הר המוריה שם.

<sup>9</sup> הר המוריה שם. <sup>10</sup> הוא הדם שמתמצה ונסחט ושותת מבית השחיטה ואינו יוצא בקילוח דמדאורייתא דם התמצית לא חזי לכפרה. דכתיב (ויקרא יז) כי נפש כל בשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר. דם שהנפש יוצאה בו מכפר, ושאינן הנפש יוצאה בו אינו מכפר. וגורנין על דם הנפש שנתערב בדם התמצית, דלמא אתי לאכשורי בזריקה דם התמצית בעיניה.

<sup>11</sup> הר המוריה שם וכדין נתערב בדם חיה וכו' לעיל דף עז:

<sup>12</sup> קאי גם על נתערב בדם הפסולים כמש"כ בהר המוריה כאן.

<sup>13</sup> עיין או"ש כאן שהביא שבספרא (ויקרא נדבה פ"ד ה"ז – ח') יליף מתלתא קראי דכתוב דמו, למעט דנתערב בפסולין, וחיצונים בפנימים, והניתנין למטה בדמים הניתנין למעלה, דאין זורקין הדם, וכפי הנראה דזה מן התורה, ולכן סברי רבנן כן, דלא אמרינן רואין כאילו הן מים, והיה מראה דם ניכר בהן (זבחים ע"ז ע"ב), וכמו באיברים שנתערבו בפסולין או בחטאות, דלא אמרינן רואין כאילו עצים, כן סברו בדמים דלא אמר רואין כאילו הן מים, וכמו בנתערבו דמים הניתנין למטה בדם שנתן למעלה דאסור מן התורה לזרוק ולשנות בהן,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הקנתא למשיחא בדרף היומי

## מסנת זבחים

התמצית, אך אם התערב בדם פסולים פסול גם ביש בו מראה דם, וגם בנתן דיעבד.

### ג. ל"ש אלא שנפלו מים לתוך דם אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל

כבר התבאר לעיל דף עז: דם שנפל<sup>14</sup> לתוך המים או לתוך דמי חולין וכל שכן לתוך יין לא יזה ממנו, שאומרים אנו שראשון ראשון בטל, ואם הזה פסול<sup>15</sup>. ואם נפל הדם בשפע רב עד שבעירו הראשון לבד, מראית הדם ניכרת באופן שנתהפך המים למראה דם כשר<sup>16</sup>.

ואם נפל מים לתוך הדם שבמזרק, אפילו אם המים הם הרוב אם יש בו מראה דם כשר לזריקה<sup>17</sup>.

---

דעולין לא מבטלי אהדדי, כן סברי גם בנתערב בפסולין דאסור מה"ת לזרוק הואיל ואיתמעט מקראי, ולא אמר רואין רק בנתערב בדם התמצית, וליכא קרא, מוכרח לומר דהוי דרבנן (שם ע"ט ע"ב), דמה"ת אמרינן רואין כמו בדם חולין, ורק לר' אליעזר דסבר (שם ע"ז ע"א) באכרים דרואין כאילו הן עצים אף באיברי הטאת, וכן בפסולין דאם עלו לא ירדו, לבד בבע"מ דאם עלו ירדו מודה דאסור להעלותן, א"כ פליג על הך דספרא, וסבר דלשם מים יתן.

ובנתערב בדם פסולים דמה"ת אסור לזרוק לרבנן הוי דיחוי, לכן פסק רבינו בדיעבד הוי דיחוי, ואם נתן כל הכוסות חוץ מאחת ישפך לאמה, וכולן פסולים משום דיחוי, והא דבניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה לא הוי דיחוי, משום דאף אם לא נתערבו ונתן של מטה למעלה ג"כ נתכפר, דשלא במקומו במקומו דמי, ובדם התמצית הוי רק משום גזירה, לכן לא הוי דיחוי, והך דרבא (שם ע"ג ע"ב) הוא משום דהגזירה דהוי קבוע ובע"ח לא בטלי, שזה גזירה בכל התורה כולה, ואין זה דין שנתחדש דוקא בקדשים לחוד, לכן אלימא טפי, כן העליתי בחידושי באורך דלא כשיטת רבנן בתוס' (עיי'ן שם ע"ט ע"ב ד"ה במאי) דהוי רק דרבנן יעו"ש.

<sup>14</sup> רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה כב

<sup>15</sup> שבגמרא להלן דף עח. אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שנו אלא שנפלו מים לתוך דם אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל

<sup>16</sup> תורת הקדשים מד: אות ק

<sup>17</sup> וא"ת איך כתב רבינו ז"ל בהל' מ"א בפט"ו דמין במינו בטיל ברוב מן התורה ואמאי לא אמרינן התם רואין כבר הקשו התוס' כן ותירצו דא"א לברר טעם בזה אלא היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר זה דרכו של רבינו ז"ל. לח"מ שם, ועיי'ן פלתי צח יא לא אמרינן רואין רק בקדשים וטומאת, אבל לא באיסורין, ובקדשים גופיה היכי דאתמר איתמר היכי דלא איתמר לא איתמר, ועיי'ן או"ש כאן, והנה עיקר קושיית התוס' זהו מה דפריך הגמ' על ר"ל ומשני תנאי הוא, וא"כ לרבא דחולק ולא סבר דפליגי תנאי בדין רואין, ומ"מ אמר נמי אח"כ אמור רבנן בטעמא ואמור רבנן ברובא והיכי דאיכא חזותא במראה, א"כ סבר דבסתם מין במינו אזלינן בתר רובא מדאורייתא, וע"כ סבר דלא מצינו דאמרינן רואין אלא במין בשאינו מינו כמו הא דמתני' דדם שנתערב ביין וכן הא דדלי שיש בו יין לבן או חלב, ומעיקרא סבר דגם במין במינו אם הי' המין האיסור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הקנתא למשיחא בדרף היומי

## מסנת זבחים

נפל לתוכו יין או דם חולין, אומדין אותו אילו היו מים, אם ראויין לבטל דם שבמזרק עד שלא יהיו מראיו מראה דם הרי זה לא יזה ממנו, ואם אינם ראויין לבטל מראיו יזה ממנו.

### ד. ולענין כיסוי אינו כן לפי שאין דחוי במצות

השוחט היה<sup>18</sup> או עוף צריך לכסות דמן, ואם נפלו מים לתוך הדם ונתערב, או הדם נפל לתוך מים בפעם אחת, אם יש בו מראה דם<sup>19</sup>, מכסה בברכה.

ואם נפל דם טיף טיף לתוך המים, ונתבטל מראית הדם, ואחר כך כשנתוסף הדם חזר למראה דם, חייב לכסות ואין אומרים הואיל ונדחה ידחה שאין תורת דחוי אצל מצות<sup>20</sup>, אולם יכסה בלא ברכה<sup>21</sup>, ואפילו מכסה הכל אינו

המתבטל מראה אחר והיה ניכר לא הי' נתבטל, לכן אם אמרינן רואין גם בזה צריך לומר רואין, אבל רבא ע"ב לא סבר כן והכי קי"ל ומיושב מה שפסק בן הרמב"ם. אבהא"ז שם.

<sup>18</sup> שו"ע ונו"כ יו"ד כה יב

<sup>19</sup> עי' בקונטרס התשובות שבס' משמרת הקודש סי' כ"ח אות ד' שכ' השואל בשם הגאון בעל הטו"ד ז"ל דבע"כ מיירי בנפל בפחות מס' דאי יש ס' במים נגד הדם ודאי מבטל ל' והוא השיג על זה דמעולם לא נאמר ביטול בס' אלא לגבי איסורין כיון דבטפי מס' לא נרגש הטעם אבל לענין חיוב כיסוי אין תלוי בטעם אלא במראה וכל שיש במים מראית דם הרי ניכר הדם וחייב לכסות עיין שם. וכ"כ בשו"ת טומו"ד קמא סימן קי"ח באמצע התשובה בד"ה ומ"ש עיין שם

<sup>20</sup> ט"ז ט ש"ך טז, והגם שנתערב מעט מעט ויש פוסקים דס"ל גבי איסור ונתבטל אינו חוזר וניעור עוד, מ"מ זה לגבי איסור כיון שנפק מאיסורו ס"ל דאינו חוזר ונאסר עוד, אבל לגבי מצוה דבא בתורת עשה לחייב את האדם בו, הגם דנפק מתורת דם שלא יהא חייב עליו, מ"מ אם נתרבה עד שיש בו מראה דם, חוזר החיוב על גוף האדם למקומו [ארוך ד"ה הנה]. ויש להסתפק בה"ג בדם שבשלו או שמלחו דנפק נמי מתורת איסור דם ואינו חייב עליו עוד, אם עדיין חיוב הכיסוי עליו, ומסתברא דגם בזה עדיין הוא בחיוב כיסוי. יד יהודה הקצר שם י

<sup>21</sup> פר"ח שם יט כרתי טו פמ"ג שפ"ד טז רע"א שם ושמ"ח שם יז דהא דאמרינן בגמרא (פ"ו ע"א) אין דיהוי אצל מצוות, מבעי לן בסוכה דף ל"ג (ע"א) ועבודה זרה דף מ"ז (ע"א), אי פשיטא דאין דיהוי בין לקולא בין לחומרא, או מספקא ולחומרא ולא לקולא, ולא פשטא בעיין. ואם כן, אין לברך דדלמא יש דחוי. תבו"ש יז. וכדין כסוה ונתגלה עיין מש"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# התנתא למשיחא בדרג היומי

## מסנת זבחים

מברך<sup>22</sup>. אם יש לו עוף אחר ישחוט אצל זה ויכסה ויברך על שתיהן ככל הספיקות<sup>23</sup>.

אולם אם נפלו האחרונים בשפע בפעם אחת, עד שאפילו יראה שנפלו לתוך מים לא ידחה מראיהם, יש לברך, אפילו אם מכסה קצת, דקיימא לן יש בילה, ויש מן האחרונים בכל טיפה<sup>24</sup>.

נתערב ביין אדום, או בדם בהמה, או בדם חיה טמאה, או בדם היקז של חיה<sup>25</sup>, רואין אם נתערב בכל כך מים היה ניכר מראית דם, חייב לכסות בברכה, ואם לאו, פטור מלכסות.

ואם נתערב לתוך היין או דם הנזכר, טיף טיף, שאלו היה מים לא היה ניכר הדם, ואחר כך נתרבה עד שהיה ניכר, מכסה בלא ברכה.

ואם נתערב בדם שחיתת חיה שכבר כיסה מקצת דמו, שדמו הנשאר פטור מכיסוי<sup>26</sup>, אם היה מראיתו ניכר אם נתערב כל כך במים, יכסה בברכה, ואם לאו, יכסה בלא ברכה.

<sup>22</sup> אף על גב דאי מכסה הכל הרי יש כאן טיפין האחרונים שלא נדחה מראיהם כלל, וכשנפלו נתאדמו המים, וכיון דלא נדחו מכיסוי יש לברך עליהם. יש לומר כיון דמספקא לן דלמא נדחו הראשונים, אם כן האחרונים שנפלו הוה להו כנפלו לתוך דם בהמה, ורואין כאלו הראשונים מים, ואלו נפלו האחרונים במים, וגם טיפין הראשונים היו מים, בודאי היה נדחה מראיהם, שהרי אפילו הראשונים שנפלו לתוך המים לחוד נדחה מראיתם, וכל שכן האחרונים, והוה ליה דהוי, ולכן לא יברך. כן נראה לי, אף על פי שלא מצאתיו. תבו"ש שם

ב

<sup>23</sup> פמ"ג פ"ד טז

<sup>24</sup> תבו"ש שם ב

<sup>25</sup> שמ"ח שם מהש"ך יח

<sup>26</sup> הא לא מבעיא דמותר לשחוט עוף לתוך דם חיה שעדיין לא כיסה, אף על גב דדם החיה הרבה שהיה נדחה מראית דם העוף אם היה כ"כ מים כמו דם החיה, מ"מ אין המצוה מבטלת זא"ז, ולא אמרינן דדם העוף אין לו כיסוי שהרי נתבטל. א"כ אפילו דיעבד דאיכא דם שלא הוא, לא אמרי דדם המעורב אף על פי שנכסה לאו כסוי הוא וצריך לכסות הדם שלא הוא, הא לא אמרינן. וזה מבואר במתניתין (פ"ו ע"ב) שחט מאה חיות כו', והיינו אפילו לכתחלה, מדפליג רבי יהודה וקאמר דלכתחלה לא יעשה כן, ומשמע אפילו כולם זה על גב זה, והכי נהוג עלמא. מיהו, הא קמבעיא לי, שחט חיה וכיסה מקצתו במקום אחד, ונשאר דם הרבה במקום אחר. מי אמרינן כיון דכבר נפטר מכיסוי, הוה ליה בדם בהמה, או אמרינן כיון דמתחלה אי בעי מכסה האי ואי בעי מכסה האי, כולהו בני ביקתא דהרדי נינהו, ולא מבטל דם העוף שנתערב בתוכו ונדחה מראיתו. וקצת יש להוכיח מרש"י (פ"ו ע"ב ד"ה או בדם החיה) ורמב"ם (פיה"מ פ"ו מ"ה) שנדחקו לפרש במתניתין דנתערב בדם חיה, דהיינו חיה טמאה, או בדם היקז, ולא פרשו דם שחיתת טהורה, רק שנכסה מקצת דמו. אלמא דסבירא להו דכהאי גוונא לא בטיל. אלא שיש לומר דבעו אפרושי אפילו לתנא דסבירא ליה דכל דמו חייב לכסות,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרג היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הַנִּתְּתָא לְמִשְׁיַחַא בְּרַף הַיּוּמִי

## מִסַּנְתַּ זְבַחִים

### ה. עֵשָׂה עֵיסָה מִן חִיטִּין וּמִן אֹרֹז אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דְּגַן חֵיבַת בַּחֲלָה וְאַף עַל גַּב דְּרוּבָא אֹרֹז

אִין חֵיבִין<sup>27</sup> בַּחֲלָה אַפִּי מְדַרְבְּנֵן אֵלָא חֲמִשָּׁה מִינֵי תְּבוּאָה בְּלִבְדּוּ וְהֵם הַחֲטִיִּין וְהַשְּׁעוּרִים וְהַכּוּסְמִין<sup>28</sup> וְשִׁבּוּלַת שׁוּעַל וְהַשִּׁיפּוֹן שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבָר טו פְּסוּק יט) בְּאַכְלָכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ, וְאִין קְרוּי לֶחֶם אֵלָא פִת הַנְּעִשִׂית מֵאֵלּוּ אֲבָל הַעוֹשָׂה פִת אֹרֹז אוֹ דוּחַן וְכוּיִצָא בְהֵן מִן הַקְּטַנִּיות<sup>29</sup> אִינֵן חֵיבִין בַּחֲלָה כְּלָל<sup>30</sup>.

הַעוֹשָׂה<sup>31</sup> עֵיסָה מִחֲטִיִּין וּמֵאֹרֹז<sup>32</sup>, אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דְּגַן חֵיבַת בַּחֲלָה<sup>33</sup>, אַף עַל פִּי שְׂרׁוּבָה אֹרֹז שְׂאֹרֹז גְּרִיר אַחַר הַחֲטִיִּין<sup>34</sup>, וְאִם לֹא שְׂאִין בָּהּ טַעַם דְּגַן

---

כְּמוֹ שְׂאִיתָא דָּף פ"ח (ע"א), דַּאֲלִיבִיה פְּשִׁיטָא דְּלֹא בְטִיל, דַּאֲכַתִּי בְר כִּיסוּי הוּא, אֲבָל לְדִידֵן דְּסַבִּירָא לֵן כְּרַבִּי יְהוּדָא דַּאֲפִילוּ מִקְצַת דְּמוֹ, תִּיבְעֵי לָךְ. וְלִכֵּן נִרְאָה לִי דִיכְסָה בְּלֹא בְרַכָּה. תְּבוּיִשׁ שֵׁם כֹּא

<sup>27</sup> רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת בִּיכּוּרִים פֶּרֶק ו הַלְכָה ב יֵא

<sup>28</sup> הֵם חֲטִיִּים מְדַבְּרִיות וְכַעַת לֹא נֹדַע לָנוּ מִינֵן וְאִין זֶה שְׁקוּרִין רַעֲצִקָע שׁוּה אִינֵן מַה' הַמִּינִים. דְּרַךְ אֲמוּנָה שֵׁם

ט

<sup>29</sup> כְּגוֹן קִצָּה שְׁקוּרִין קִימ"ל וְהַפְּרִינִין וְהַשׁוּמְשִׁמִּין וְהַקְּטַנִּיות כְּגוֹן מִינֵי הַפּוּלִין וְהַזְּרַעוֹנִים וְהַעֲדִישִׁים וְהַדּוּמִים לֵהֵם שְׂמַחְנָן וְעֵשָׂה מַהֵן עֵיסָה וְכֵן מַה שְׁקוּרִין טַאטַאֲרַק"י אוֹ מַה שְׁקוּרִין טַעֲרַקִּישִׁיעַ וְוִי"ץ מִינֵי קְטַנִּיות הֵם וְאִין חֵיבִין בַּחֲלָה וְכֵן הוֹזְנִין אִם עֵשָׂה מַהֵן עֵיסָה פְּטוּרָה מִחֲלָה.

<sup>30</sup> וּבְמִקּוּם שְׂרׁוּב מֵאֲכַלֵּם אֹרֹז [אוֹ שְׂאֵר מִינֵים הַפְּטוּרִין] וְעוֹשִׂין פִת מִמֶּנָּה וְנַחְנוּ לְהַפְּרִישׁ חֲלָה מִהָאֹרֹז אִין לְהַקְּל לֵהֵם וְאִין לְהַאֲכִילָה לִזְרַ בְּפִנְיֵהֶם שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת חֲלָה מֵהֵם אֲבָל אִם רׁוּב אוֹתוֹ מִקּוּם הֵם אוֹכְלִין דְּגַן מֵאֲכִילִין חֲלָה שְׂמַפְרִישִׁין מִמִּינֵים אֵלּוּ לִזְרַ בְּפִנְיֵהֶם לְהוֹדִיעַם שְׂאִין זֶה חֲלָה. דְּרַךְ אֲמוּנָה שֵׁם יֵב

<sup>31</sup> שׁוּיַע וְנו"כ שֵׁם שְׂכַר ט

<sup>32</sup> בְּאֹרֹז קִים לְהוּ לְרַבְּנָן דְּהִיכָא שְׂמַעוּרָב עִם עֵיסַת חֲטִיִּים אוֹ גַם הָאֹרֹז בֹּא לִידֵי חֵימוּץ וְאַף עַל פִּי שְׂרׁוּבָה אֹרֹז וּמִתְחַיֵּב וְכַבֵּר כ' אַחֲרוֹנִים דְּדַעַת רַבְּנֵן כְּדַעַת הַרְמַב"ן דְּמִשׁוּם גְּרִירָה אֲתִינֵן לָהּ וְכַדְמוּכָה בִירו' דַּע"י הַחֲטִיִּים גַם הָאֹרֹז מִחֲמִיץ וְלִכְךָ מִתְחַיֵּב הַכֹּל ע"י מְרַכְחָ"מ וְתוּס' אֲנָשִׁי שֵׁם פ"ג דְּחֲלָה מ"ז וְכ"ב הַגְּרָ"א בְּשֵׁנוּ"א שֵׁם בְּדַעַת רַבְּנֵן וְנִרְאָה דְּנִקְטָ כֵן לְהַלְכָה ע"ש וְדִין גְּרִירָה הוּא הַלְכָה מִיּוֹחֲדַת בַּחֲלָה וְלֹא בְּתַרְו"מ כְּמ"ש בִירו' חֲלָה פ"א ה"ג. צִיּוֹן הַהַלְכָה שֵׁם קַמָּה

<sup>33</sup> מ"מ לֹא יִפְרִישׁ מִמֶּנָּה עַל עֵיסָה שְׂכׁוּלָה דְּגַן וְלֹא מַעִיסָה שְׂכׁוּלָה דְּגַן עֲלִי. חֲלַת לֶחֶם סִי' ג' סַקְב"ד

<sup>34</sup> וְאַף אִם אִין בַּהֲדַגָּן שִׁיעוּר ה' רַבְּעִים הָאֹרֹז מִשְׁלִים לְהַשִּׁיעוּר וְאַף אִם אִין בַּהֲעִיסָה כּוּיַת מִהֲדַגָּן בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס דְּכִיּוֹן דְּנוֹתָן טַעַם הָאֹרֹז עֲצִמוּ מִתְחַיֵּב מִשׁוּם גְּרִירָה וּמִשְׁלִים לְהַשִּׁיעוּר וְצַרִּיךְ לִיתֵן שִׁיעוּר חֲלָה כְּנִגְדָּה כּוּלָּה זֶה דַּעַת רַבְּנֵן וִי"א דְּצַרִּיךְ שִׁיחָא כּוּיַת בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס מִהֲדַגָּן וְאִין גַם הָאֹרֹז מִתְחַיֵּב וּמִפְּרִישׁ מִמֶּנּוּ עַל עֵיסָה אַחֲרַת וּמַעִיסָה אַחֲרַת עֲלִיהָ אִךְ אֲפִשֵׁר שְׂאֵם הַפְּרִישׁ מִמֶּקְ"א לְפִי הַשְּׁבוֹן הוּא פּוּטַר אֵת הַעֵיסָה וִי"א דְּצַרִּיךְ שִׁיחָא שִׁיעוּר ה' רַבְּעִים מִהֲדַגָּן וְאִין גַם הָאֹרֹז מִתְחַיֵּב וְאִין שִׁיחָא כּוּיַת בְּכַא"פ וִי"א דְּהָאֹרֹז אִין מִתְחַיֵּב לְעוֹלָם וְאִין כֹּאן חֵיבֹב אֵלָא עַל הַדַּגָּן אִם יֵשׁ בּוֹ ה' רַבְּעִים מִשׁוּם שְׁנַתָּן טַעַם בַּהֲאֹרֹז וְאַף עַל גַּב דְּהָאֹרֹז רׁוּב, עֵינֵן כֹּל זֶה בְּדַרְךְ אֲמוּנָה שֵׁם פ

תְּרוּמוֹת וְהַנְּצַחוֹת | בְּנִקְ הַדּוּאָר ח"ן 22887389 | וּבִטְל' 0548027748

לְהַצְטַרְפוֹת לְהַלְכוֹת הַדָּף הַיּוּמִי לְהַלְכָה לְמַעֲשָׂה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הקנתא למשיחא בדרף היומי

## מסכת זבחים

פטורה, דאורז פטור דלא מחמשת המינין הוא. ואם מסופק<sup>35</sup> אם יש בה טעם דגן משערין בששים ואם אין יכול לברר י"א<sup>36</sup> דפטור.

ודוקא שבתחלה עירב שניהן ועשה מהן עיסה אבל אם עשה עיסה של חטים פחות מכשיעור בפני עצמה ונתחמצה, ואח"כ עשה עיסה אחרת של אורז בפני עצמה ואח"כ עירב ב' העיסות יחד מסופק בירושלמי<sup>37</sup> אם גם בזה שייך דין גרירה.

במה דברים אמורים<sup>38</sup> באורז עם חטים אבל שאר המינים כגון שעורים וכוסמין ושיפון ושבולת שועל אין גוררין את האורז לחיבו.

וכן דוקא אורז אבל דוחן ושאר מינים אין נגררין לחיב א"כ יש בהעיסה רוב דגן וטעם דגן ושיעור ה' רבעים שאז חייב בחלה הדגן, אבל אם אין רוב דגן אף שיש טעם דגן וכזית בכא"פ אין מתחייב בחלה שאין מועיל טעם כעיקר לחיב

וכן הדין אם עירב דוחן או קטניות עם א' מה' המינים אין חייב א"כ יש בהעיסה רוב דגן וטעם דגן ושיעור ה' רבעים מן הדגן שאז חייב בחלה הדגן שבה.

## ו. אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח

כבר התבאר במסכת פסחים דף לה. שנאמר בפרשת בא (שמות יב פסוק יח) **בְּרֵאשֵׁן בְּאֶרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְב תֹּאכְלוּ מִצֵּת וּגּו'**. נתחייבנו בזה לאכול מצות בליל ט"ו בניסן, ואין מצווה זו תלויה באכילת קרבן פסח ולכן חייבים בה גם בזמן הזה מדאורייתא.

<sup>35</sup> מקדש מעט ועי' בפת"ז אם יש לסמוך בזה"ז על טעימת ישראל

<sup>36</sup> הלכתא גבירתא וטעמו נראה משום דחלה בזה"ז דרבנן לכן ספקו לקולא ואין זה ברור ע"ל פ"ח ה"ט מש"כ בדרך אמונה שם

<sup>37</sup> ריש חלה ה"א לגי' הגר"א ולגירסתו שם השיב לו ר"ז דחייב ומסתמא קי"ל כר"ז דרבנו דר' ירמיה הוי אך בירו' שם תלי לה ג"כ בפלוגתא דר' יונה ור' יוסי וצ"ע וראיתי בס' קדושת לחם בתשו' שבסוף הספר סי' י"ב שנסתפק אם בעיסת חטים ואורז אם יכול להפריש מיד בשעת נתינת מים שעדיין אין ראוי לבא לידי הימוץ ונראה דזה תלוי בבעיית הירו' הוה ועי' בפת"ז סי' שכ"ד סק"מ. ציון ההלכה שם קמה

<sup>38</sup> ירו' ריש חלה וכ"פ רמב"ן ושאר ראשונים וכ"פ רש"ם ועי' בחזו"א שביעית סי' ז' סקל"א ודמאי סי' י"ג סק"א י"ג דגם להרא"ש הוא דוקא בחטין ואורז דלא כהש"ך י"ד סי' שכ"ד סק"ז ועי' בטור או"ח סי' תנ"ג דדעתו דכל ה' מיני דגן גוררין את האורז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הקנתא למשיחא בדרף היומי

## מסנת זבחים

המצוה<sup>39</sup> שאדם חייב לאכול בליל ט"ו צריכה להיות מאחד מחמשת מיני דגן, שהם חטים ושעורים וכוסמין<sup>40</sup> ושבולת שועל<sup>41</sup> ושיפון.

ומצוה מן המובחר לכתחלה ליקח חטים למצת מצוה, ולא אחד משאר ארבעה מיני דגן, משום שהוא חביב לאדם ביותר ויש בו משום הידור מצוה<sup>42</sup> וכן המנהג ואם אין לו חטים, יקח משאר מיני דגן מן החביב עליו יותר כדי שיאכל מצה לתיאבון.

אבל אם עשה מצה מאורז או דוחן או שאר מיני קטניות ואכלה לא יצא ידי חובתו שנאמר (דברים טז פסוק ג) לא תאכל עליו חמין שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני וגו', דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהם ידי חובתו אם עשאן מצה, יצאו מיני קטניות וכיוצא בהם שאינם באים לידי חימוץ לעולם אלא לידי סרחון<sup>43</sup>.

אם עירב קמה חטים עם קמה אורז ועשה מהם מצה, י"א<sup>44</sup> שאם יש בה טעם חטים הרי היא כאלו היתה כולה מחטים, וכשאוכל כזית ממנה יוצא ידי חובתו אף על פי שרוב כזית זה הוא אורז, לפי שטבע האורז להגרר אחר החטים ונשתנה טעמו לטעם חטים כשהן מעורבים עמו. וי"א<sup>45</sup> שצריך שיהיה כזית בכדי אכילת פרס, ולענין הלכה יש לחוש לכתחלה לסברא אחרונה להחמיר בשל תורה, אבל בשעת הדחק יש לסמוך על סברא הראשונה כי בן עיקר<sup>46</sup>.

<sup>39</sup> שו"ע ונו"כ תנ"א

<sup>40</sup> היטת הספליטה ו"כוסמת" המצוי בזמננו בחניות אינו "כוסמין" המבואר כאן, אלא מין קטניות הוא.

<sup>41</sup> בתשובות והנהגות ח"א סוס"י ש"ב בשם קוב"ץ שערי ציון הוכיח שה"קווקער" שלנו אינו שבולת שועל, שהרי אינם מהמין כלל וטועים העולם שה"קווקער" הוא מחמשת מינים, ולכן צריך לעשות המצות להולים אלו ממין אחר שהוא ודאי מחמשת המינים. אך עיין בהליכות שלמה פסח ט הע' 326 ובנשמת אברהם או"ח תסא א שאין לשנות ההלכה מהמסורת שה"קווקער" הוא שיבולת שועל.

<sup>42</sup> ובספר מהר"ם שיק על המצוות (פ' בא) כתב בשם החת"ס דאין ליקח שעורים דקשה לשכחה ובמצה כתיב למען תזכור.

<sup>43</sup> שאפילו אם לש אדם קמה אורז וכיוצא בו ברותחין וכסוהו בבגדים עד שנתפח כמו בצק שהחמין, אין זה חימוץ אלא סרחון והוא מותר באכילה, ולפיכך אף אם עשאו מצה אינו יוצא בו ידי חובתו

<sup>44</sup> שו"ע שם ב

<sup>45</sup> הוא דעת הראב"ד והרבנו חננאל המובא בהרא"ש והרשב"א והאור זרוע.

<sup>46</sup> שו"ע הגר"ז מ"ב שם ס"ק יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכתא למשיחא בדרף היומי

## מסכת זבחים

במה דברים אמורים בחטים ואורז אולם אם עירב קמח חטים עם קמח דוחן או שאר מיני קטניות, וכן אם עירב קמח של אחד משאר ד' מיני דגן עם קמח אורז ועשה מהן מצה אינו יוצא בה ידי חובתו<sup>47</sup>, אלא אם כן יש רוב דגן<sup>48</sup>, וי"א שמספיק שיהיה בכל פרס ממנו כזית קמח דגן שאז יוצא ידי חובתו בכזית ממנה<sup>49</sup>. וגם בזה יש להחמיר אם לא בשעת הדחק.

וכבר התבאר שם שיש שנהגו לאסור אכילת תבשיל או מאפה אורז ופולין ועדשים ושומשמין וכל מיני הקטניות וכל דבר הגדל כמו דגן ובכלל זה החרדל שגידולו הוא בשרביטין, וכן מנהג האשכנזים בכל מקום ואין לשנות.

דף עח:

## ז. דלי שיש בו יין לבן או חלב והטבילו הולכין אחר הרוב

כלי שהוא מלא<sup>50</sup> משקין כגון יין ושמן ומי פירות<sup>51</sup> והכלי עצמו טמא והטבילו כאילו לא טבל<sup>52</sup>.

כלי שתוכו<sup>53</sup> טהור וגבו טמא, והיה מלא יין לבן או חלב והטבילו, הולכין אחר הרוב אם היה רוב הכלי פנוי כדי שירבו המים בתוכו טהור מפני

<sup>47</sup> הרא"ש בסוף דבריו בהלכות חלה, והרשב"א בפסקי חלה שלו (כן כתבו החק יעקב ואור זרוע):  
<sup>48</sup> שאף שמעם הכזית דגן הפך את הפרס להיות כמו דגן ממש מכל מקום עיסה זו לא היתה באה לידי חימוץ לעולם אלא אם כן היה רובה דגן וכל עיסה שאינה באה לידי חימוץ אין יוצאין בה ידי חובת מצה מה שאין כן כשנעשית מקמח חטים עם האורז שהחטים גוררין את האורז וגורמין לו לבוא לידי חימוץ.

<sup>49</sup> לפי שמעם כזית דגן הנרגש בתוך הפרס של אורז או שאר מיני קטניות מהפך את הפרס להיות כמו דגן ממש והרי זה כאלו אכל כזית דגן ממש שהרי עיקר האכילה הוא המעם וכיון שמעם טעם בכזית מצה יצא אבל אם אין במצה זו כזית דגן בכדי אכילת פרס אין כח בטעם הדגן להפך את ממשות הקטניות להיות כמו דגן ממש.

<sup>50</sup> רמב"ם שם הלכה יח

<sup>51</sup> ר"ש במשנה מסכת מקואות פרק י משנה ו

<sup>52</sup> בר"ש ובר"ב שם כתבו משום שהמשקין הוצצין ועיין במשנה אחרונה שהקשה וא"ת במלא משקין למה לי טעמא משום דחייצי ותיפוק ליה כיון דמשקין אין להן טהרה במקוה חוזרין המשקין ומטמאין הכלי אחר הטבילה. וי"ל דטעמא דחציצה עדיף דטמא מדאורייתא ומשקין לטמא כלי אינו אלא מדרבנן. ועוד מדקתני כאילו לא טבל משמע דאפי' רובו מי מקוה לא מהני לי' דאי מהני לי' רוב ה"ל למיתני עד שירבו המים בדקתני במי הטאת לקמן וא"כ ע"כ משום חציצה הוא דאי משום טומאת משקין נהי דהשקה לא מהני להו רובא מהני לטהרן כדתנן פ"ב דמכשירין מ"ג ונהי דהתם לענין מים במים היא מ"מ מוכח בסוגיא דזבחים דיינ לבן וחלב הם כמים לענין זה דכי היכי דרובא מהני להו דלא חייצי דכולהו כמים חשיבי ה"נ לטהרן מטומאה ודוקא בין אדום לא מהני רוב אא"כ דיהה. והכא דפסיק ותני כאילו לא טבל ולא מהני רוב ע"כ משום חציצה הוא.

<sup>53</sup> רמב"ם הלכות מקואות פרק ג הלכה יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הקנתא למשיחא בדרף היומי

## מסנת זבחים

שטומאתו מדבריהן<sup>54</sup>, אבל אם היה בו יין אדום או שאר משקין לא עלתה לו טבילה. וי"א<sup>55</sup> שביין לבן וחלב הולכין אחר הרוב אם היה רוב הכלי פנוי כדי שירבו המים בתוכו טהור, אפילו בכלי שטמא טומא דאורייתא, וביין אדום או שאר משקין כשידהו מראיו טהור<sup>56</sup>.

### ח. דלי שהוא מלא רוקין והטבילו כאילו לא טבל מי רגלים רואין אותו כאילו הן מים מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת

למרות שכלי שהוא מלא<sup>57</sup> משקין והטבילו כאילו לא טבל. אם היה מלא מים והטבילו הרי המים והכלי טהורין באחת מפני שהמים יש להן טהרה במקוה.

היה הכלי מלא מי רגלים רואין אותו כאילו הוא מים<sup>58</sup>.

היה מלא רוקין הרי הוא כשאר משקין<sup>59</sup>.

<sup>54</sup> כגון שנשטמא גבו בטומאת משקין דרבנן דקי"ל תוכו אוננו וזינו וידיו טהורים. דמדינא סגי ליה בכניסת מים לתוכו כל דהו שתעלה טבילה לשפתו דהא תוכו אין צריך טבילה ורבנן הוא דגזור שיטבילנו יפה דאי אמרת דסגי ליה בטבילת גבו דילמא חיים עליהו [על מי החטאת] שלא יתערבו מי המקוה לתוכו [ויפסלו] ולא מטביל ליה לשפת הכלי לפיכך גזור עליו להטבילו [ולפוסלו] וכיון דאיכא ריבויא תו לא צריך דהא טבילת תוכו חומרא בעלמא הוא. כס"מ מרש"י להלן עט

<sup>55</sup> השנת הראב"ד שם וז"ל נשתבש בשמעתא דזבחים פרק כל הזבחים דלא איתמרא הא מילתא אלא לרי יהודה אבל רבנן אפילו טמא ממש סגי ליה לדבריהם ביין לבן וחלב וביין אדום בעינן שידהו מראיו לדברי הכל. ועיין הר המוריה הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה כב ועיין משנה אחרונה שם שכתב דכיון שטעמא דאר משקין הוא משום חציצה לא מהני רוב וא"כ ע"כ לחכמים נמי צריכין להך שינויא מדקתני הכא כאילו לא טבל. ובברייתא קתני הולכין אחר הרוב. אלא דברייתא בתוכו טהור וגבו טמא ובדרבנן הקילו דברוב סגי. ואכתי איכא למידק דבטומאה דאורייתא נמי אמאי לא מהני רוב לענין חציצה כיון דהחציצה הוא במיעוטו של הכלי והדר ה"ל דרבנן דמיעוטו המקפיד נמי אינו אלא מדרבנן. וצ"ל דבחציצה החמירו יותר.

<sup>56</sup> וכ"כ בר"ש ברא"ש ובר"ב במשנה שם

<sup>57</sup> רמב"ם שם הלכה יח

<sup>58</sup> דמי רגלים מין מים הן וכיון שעברו מי מקוה על פיו נעשו חיבור להן וטהר ואף על פי שמראיהן חלוק קצת אפ"ה לא בעי רובא לבטולי אלא רואין אותן כאילו הן מים. ועיי"ש בר"ש שיש שגרסו כאילו הוא יין ואפי' ברוב מים לא בטלי וחייצי לפי שהם עבים. עיין תוס' כאן ובמפרשי המשנה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכתא למשיחא בדרף היומי

## מסנת זבחים

היה בו מי חטאת אם היה רוב הכלי פנוי כדי שירבו מי מקוה על מי חטאת שקדשם באפר שבתוכו ה"ז טהור, ואם לאו עדיין הוא בטומאתו<sup>60</sup> וכאילו הן שאר משקין שחוצצין בין גוף הכלי ובין מי המקוה.

---

<sup>60</sup> דאגב חשיבותיהו לא במלי אלא ברובא. מעשה רקח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748  
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה  
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

